

**החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק
אוטומטיים בע"מ:**

**בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק
דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים
בע"מ**

א. פתח דבר

ביום 26.8.2013 ניתן על ידי הממונה על הגבלים עסקיים פטור בתנאים ("החלטת הפטור") לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ("חוק ההגבלים העסקיים"), להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א").¹ עניינה של החלטה זו בתיקון התנאים בהחלטת הפטור כך שיתאפשר לשב"א לערוך הסמכות קצה לקצה למסופים ולסולקים לצורך עמידה בתקן EMV, כמפורט להלן.

ב. רקע כללי

עניינה של החלטת הפטור הוא בבעלות המשותפת של הבנקים בחברת שב"א. על פי התנאים שנקבעו בהחלטת הפטור, שב"א רשאית לעסוק רק בתחומי פעילות מוגדרים, ובכלל זה שירותי מיתוג, שירותי איסוף ואישור, הפצת תוכנת "אשראית", שירותי ממשק ושירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל. כמו כן, נקבעו תנאים המחייבים את שב"א לפתח ממשק משודרג למתן שירותי איסוף ואישור ושירותי ממשק, אשר יאפשר, בין היתר, כניסה מהירה, שוויונית וזולה של סולקים ומנפיקים חדשים לענף כרטיסי האשראי, ואשר יעמוד בקנה אחד עם הסטנדרטים הטכנולוגיים המקובלים בעולם ("הממשק המשודרג").

שב"א חויבה במסגרת החלטת הפטור להעמיד את הממשק המשודרג עד ליום 1.1.2016.² ואכן, ביום 31.12.2015 הודיעה שב"א לממונה על הגבלים עסקיים כי היא סיימה את פיתוח הממשק המשודרג וכי בכוונתה להשיק אותו במועד הנדרש. הממשק המשודרג פותח באופן שיתאים לתקן

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ** (26.8.2013) **הגבלים עסקיים 500459**.

² במסגרת החלטת הפטור נקבע כי שב"א תסיים לפתח את הממשק המשודרג עד ליום 1.10.2015 ובהחלטת פטור נוספת מיום 10.9.2015 ניתנה לשב"א ארכה להעמדת הממשק המשודרג עד ליום 1.1.2016. ראו החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ** (10.9.2015) **הגבלים עסקיים 500853**.

EMV, שהוא סטנדרט מקובל בעולם לסליקה מאובטחת של כרטיסי אשראי באמצעות כרטיסים חכמים המכילים שבב אלקטרוני. התקן, אשר פותח על ידי החברות Visa, Europay ו-MasterCard צפוי להפחית את עלויות של חברות כרטיסי האשראי ובתי העסק בגין כיסוי הונאות וזיופים בענף כרטיסי האשראי. בנוסף, כיוון שמדובר כאמור בסטנדרט בינלאומי מקובל, הוא צפוי להקל על כניסת שחקנים חדשים למקטעי ההתחברות השונים למערכת. תקן ה-EMV דורש, בין היתר, לבצע הסמכת מסופים קצה-לקצה. הסמכה זו נדרשת לכלל תהליך ביצוע העסקה, משלב קריאת הכרטיס בקורא הכרטיסים, דרך מערכות הסולקים המטפלות בעסקאות ועד המערכת של המותג הבינלאומי ("תהליך ההסמכה"). ביצוע תהליך ההסמכה נדרש מכל סולק, עבור כל דגם של מסוף, מול כל אחד מהסכמות כרטיסי האשראי הבינלאומיות (כגון Visa, Diners ו-MasterCard).

ג. ההסדר והשפעתו על התחרות

ביום 14.4.2015 פנתה שב"א לרשות הגבלים עסקיים ("הרשות") בבקשה לתקן את תנאי החלטת הפטור (ובפרט, את הגדרת תחומי הפעילות המותרים לה כחברה המצויה בבעלות משותפת של הבנקים הגדולים), כך שיותר לה לערוך את תהליך ההסמכה למסופים בשם החברות הסולקות. שב"א טענה בפני הרשות כי ביצוע תהליך ההסמכה על ידה יביא לייעול תהליך ההסמכה, צמצום העלויות הכרוכות בו והאצת תהליך הטמעת מסופים התומכים בתקן EMV בבתי עסק בישראל. במסגרת בחינת הבקשה, נערכה ברשות בדיקה מול חברות הפועלות (או עתידות לפעול) במקטעים שונים בענף סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב, כגון יצרני מסופים ונקודות קצה, חברות סולקות, ונציגי סכמות בינלאומיות.

מבדיקת הרשות עלה כי ניהול תהליך ההסמכה על ידי שב"א אכן עשוי לצמצם את המשאבים הנדרשים לצורך ביצוע תהליך ההסמכה מול סכמות כרטיסי האשראי הבינלאומיות. ביצוע תהליך באופן זה עשוי לסייע בצמצום העלויות הנדרשות מהשחקנים השונים בענף לצורך ההסמכה, לקצר את לוחות הזמנים הנדרשים לכך וממילא את משך הזמן עד להטמעת המסופים מוסמכי תקן EMV בבתי עסק בישראל.

בפרט, ניהול תהליך ההסמכה על ידי שב"א יאפשר להסמין באופן מזורז מסופים, שכבר עברו תהליך ההסמכה עבור סולק מסוים, גם עבור סולקים נוספים. בנוסף, ניהול מרכזי על ידי שב"א יקל על הסמכתו של כל מסוף לפעילות עם מספר גדול יותר של סולקים ויקטין את חסמי המעבר בין סולקים בבתי עסק. חלק מהשחקנים הפעילים בענף הצביעו על היתרון שבביצוע תהליך ההסמכה על ידי גורם בעל ידע ומומחיות בתחום, כגון שב"א.

לצד היתרונות בביצוע תהליך ההסמכה על ידי שב"א נבחנו מספר חששות לפגיעה בתחרות בסליקת בתי עסק שעלולה להיגרם נוכח ביצוע תהליך ההסמכה על ידי שב"א. במוקד הבדיקה עמדו החששות כי שב"א תבצע את תהליך ההסמכה לתקן EMV באופן שיתעדף חלק מהחברות הסולקות, ובפרט את אלו שנמצאות עמה בקשרי בעלות, או ששב"א תקשה על הסמכה של מסופים המתחרים באלו שבהם מותקנת התכנה שהיא מספקת, אשראית PC. בנוסף, עלה חשש ששב"א תשמש כגורם יחיד המבצע את תהליך ההסמכה למסופים וסולקים ותנצל לרעה את הכוח המונופוליסטי בביצוע התהליך. בהקשר זה יצוין כי גם כאשר חברה סולקת ויצרן מסופים בוחרים לבצע את תהליך ההסמכה שלא באמצעות שב"א הם נדרשים לשיתוף הפעולה של שב"א

בעת ביצוע התהליך מפני שזו משמשת כגורם בתהליך אישור עסקה. לכן, נבחן החשש שב"א תנצל את כוחה הן באופן ישיר כמבצעת תהליך ההסמכה והן באופן עקיף על ידי הימנעות משיתוף פעולה לניסיונות של יצרני מסופים וסולקים לבצע את תהליך ההסמכה באופן עצמאי.

רשות הגבלים עסקיים השיבה לשב"א ביום 9.7.2015 כי היא שוקלת בחיוב ביצוע הסמכות על ידי שב"א ("מכתב הרשות"). נוכח החששות שפורטו לעיל, דרשה הרשות כי טרם מתן אישור לשב"א לבצע פעילות כאמור, יסוכמו הפרטים המלאים בדבר אופן ביצוע ההסמכות על ידי שב"א וכי תהליך ההסמכה יתבצע על פי נוהל שקוף, אשר יבטיח כי הוא לא יתבצע באופן שעלול לפגוע פגיעה של ממש בתחרות. בין השאר דרשה הרשות כי הפעולות אשר יבוצעו על ידי שב"א בתהליך ההסמכה יבוצעו ויתומחרו באופן שלא יביא לפגיעה במשתמשים קיימים ועתידיים במקטעים השונים של מערכת ה-EMV, וכי ייקבעו כללים הוגנים, ברורים, שקופים ושוויוניים בנוגע להיבטים שונים בביצוע התהליך.

ביום 28.1.2016 הגישה שב"א נוהל מפורט לביצוע הסמכות קצה לקצה לצורך עמידה בתקן EMV שעקרונותיו יפורסמו באתר האינטרנט של שב"א. לאחר בחינת הנוהל, השתכנעתי כי הוא עומד בדרישות אשר פורטו במכתב הרשות. לאור דברים אלו ובשים לב ליתרונות הגלומים מביצוע תהליך ההסמכה על ידי שב"א החלטתי להתיר לשב"א לבצע את תהליך ההסמכה. נוכח החשש מפני פגיעה ביכולתם של גופים אחרים לבצע הסמכות דומות, מצאתי לנכון להתנות אישור זה בהוראה לפיה שב"א לא תמנע או תעכב במישרין או בעקיפין, את ביצוע תהליך ההסמכה קצה לקצה לצורך עמידה בתקן EMV ככל שסולק יבחר לבצע את התהליך שלא באמצעותה.

ד. סוף דבר

לאור הדברים האמורים ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 ולתקן את תנאי החלטת הפטור מיום 26.8.2013, כך שתחומי הפעילות בהם עוסקת שב"א יוגדרו כדלהלן (תוספות לעומת הנוסח המקורי מסומנות בקו תחתון):

"סכמות כרטיסי האשראי הבינלאומיות" - Visa Europe Limited, MasterCard Inc., Diners Club International או מי מהן;

"שירותי הסמכה קצה לקצה לצורך עמידה בתקן EMV" – ביצוע תהליך הסמכה למסוף תומך EMV. על פי דרישות סכמות כרטיסי האשראי הבינלאומיות בשם סולקים ובהתאם למתואר במכתב שב"א לרשות הגבלים עסקיים מיום 28.1.2016;

"תחומי הפעילות" - שירותי מיתוג ATM, תפעול מכשירי בנק אוטומטיים שבבעלות שבא עד ליום 20.2.2015, שירותי איסוף ואישור, הפצת תוכנת "אשראית", שירותי ממשק, שירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל ושירותי הסמכה קצה לקצה לצורך עמידה בתקן EMV, כהגדרתם לעיל;

כמו כן, יתווסף לתנאי החלטת הפטור סעיף 26א, שכותרתו ונוסחו כדלקמן:

"הסמכות קצה לקצה לתקן EMV"

26א. שב"א לא תמנע או תעכב במישרין או בעקיפין, במעשה או במהדל ביצוע תהליך הסמכה קצה לקצה לצורך עמידה בתקן EMV שלא באמצעותה ככל שתידרש לכך על ידי סולק.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

ד"ר אסף אילת

ירושלים, י"ג בניסן התשע"ו

21 באפריל 2016

מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים